

Επανεκκίνηση

Ισχυροί Δήμοι. Κάθε μέρα, δίπλα στον πολίτη

Εισήγηση Προέδρου Επιτροπής Οικονομικών

Ιωάννη Μουράτογλου
Δημοτικού Συμβούλου Έδεσσας

Προσυνεδριακός Διάλογος
Θεσσαλονίκη, 16 Οκτωβρίου 2024

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Τις τελευταίες μέρες, παρακολουθώντας τις πολιτικές εξελίξεις, ξαναθυμήθηκα τους τρεις πυλώνες της δημοκρατίας.

Τον συνδικαλισμό, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το κεντρικό κράτος.

Ο συνδικαλισμός έχει απαξιωθεί. Η κεντρική πολιτική σκηνή προσομοιάζει, όλο και περισσότερο, με το θέατρο του παραλόγου. Τι απομένει όρθιο;

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Μεγάλο το βάρος αλλά μεγάλη και η ευκαιρία.

Το ξέρω. Τα πράγματα δεν είναι εύκολα. Οι δυνάμεις του συγκεντρωτικού υδροκεφαλισμού προσπαθούν να κρατήσουν τα προνόμια τους και να απομονώσουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Έχουν την αίσθηση ότι στον 21ο αιώνα μπορούν να μας ξαναγουρίσουν στον «δήμαρχο των σκουπιδιών και του ληξιαρχείου».

Πλανώνται πλάνην οικτράν!

Τι μπορούμε να κάνουμε;

Να ακολουθήσουμε μία επιθετική πολιτική όχι πλέον μόνο στο διεκδικητικό επίπεδο αλλά και στη λήψη θετικών πρωτοβουλιών και στην προβολή λύσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο μία πρώτη πρωτοβουλία που ανέλαβε να προτείνει η Επιτροπή Οικονομικών της ΚΕΔΕ είναι η δημιουργία ενός Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Δήμων. Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει να δώσει λύσεις στα προβλήματα απαξίωσης των πολεοδομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αθλητικών υποδομών των Δήμων μας. Παράλληλα όμως, στοχεύει και αναμένεται, να πυροδοτήσει, πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα που θα προκαλέσουν μια νέα, από τα κάτω, ανάπτυξη. Αυτού του τύπου η ανάπτυξη, όπως όλες οι επιστημονικές μελέτες επιβεβαιώνουν, παράγει πολύ γρήγορα

αποτελέσματα και κυρίως διαρκεί πολύ περισσότερο χρόνο. Θα συμβάλλει δηλαδή αποτελεσματικότερα στις αυξητικές τάσεις που παρουσιάζει το ΑΕΠ της χώρας και μετά την λήξη των χρηματοδοτήσεων από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Δεν είναι όλα μαύρα και άραχνα. Υπάρχουν χρηματοδοτικά εργαλεία που μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε αποτελεσματικά. Αρκεί να μας αφήσουν και να καταλάβουν, οι διαχειριστές των χρηματοδοτικών αυτών πόρων, ότι οι Δήμοι απέδειξαν, στην κρίση και όχι μόνο, τη συνετή και αποτελεσματική οικονομική τους διαχείριση.

Από την αρχή της δεκαετίας του 1990, όταν δια νόμου αποδόθηκαν συγκεκριμένα ποσοστά από κρατικούς φόρους στην ΤΑ, έχουν περάσει αρκετά χρόνια.

Τα Οικονομικά των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, αποτελούν διαχρονικά την κινητήριου δύναμη για την ομαλή λειτουργία τους.

Η σταδιακή μεταφορά αρμοδιοτήτων στους δήμους (παιδικοί σταθμοί, αθλητικά κέντρα, κλπ) χωρίς την μεταβίβαση και των αναγκαίων πόρων, όπως αναφέρει και το Σύνταγμα (παρ. 5 του άρθρου 102), δημιούργησε σταδιακή επιβάρυνση των οικονομικών μεγεθών, η οποία έχει γίνει μόνιμος πλέον βρόγχος στους δήμους.

Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης οι Δήμοι ανέλαβαν να υποστηρίξουν τους πολίτες κυρίως μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών και με πρωτοβουλίες τους να διατηρήσουν την κοινωνική συνοχή, παρότι αυξήθηκαν οι δαπάνες τους και μειώθηκαν τα έσοδα, ιδιαίτερα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), κατά 60% περίπου.

Έτσι η πρωτοβάθμια ΤΑ ανέδειξε την αποτελεσματικότητά της και στην οικονομική διαχείριση και στην παροχή των υπηρεσιών στους πολίτες.

Σήμερα που οι δημοσιονομικοί δείκτες της χώρας έχουν θετική τροχιά και η χώρα έχει ενταχθεί σε αναπτυξιακή πορεία με τις συνεχείς αναβαθμίσεις επενδυτικών οίκων, η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ακόμα δέσμια μνημονιακών υποχρεώσεων του παρελθόντος, σύμφωνα με τις οποίες μεταφέρεται στην ΤΑ το **90%** των αποδιδόμενων πόρων από τον γενικό κρατικό προϋπολογισμό και

υπάρχει ανώτατο όριο αποδόσεων (πλαφόν) στους ΟΤΑ στο ποσό των **3.841 εκ. €**.

Αξίζει να σημειωθεί ότι για το έτος 2024 το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, είχε προβλεφθεί ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους **4.991 εκατ. ευρώ ή 2,1% του ΑΕΠ**.

Οι δήμοι είναι απόντες, από επιπλέον χρηματοδότηση, παρά την καλή πορεία της Ελληνικής Οικονομίας.

Όσον αφορά τον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2025 και συγκεκριμένα το Προσχέδιο που έχει κατατεθεί στη Βουλή, για τα έσοδα που αφορούν τους ΟΤΑ, παραθέτουμε τον παρακάτω πίνακα με τον οποίο διαφαίνεται η **μεγάλη απόκλιση των πόρων που δικαιούται η ΤΑ (Ν. 3852/10) και των πόρων που αποδίδονται**.

ΠΟΡΟΙ (ΚΑΠ)	2024 ΕΚΤΙΜΗΣΗ	Ν 3852/10	ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑ	ΔΙΑΦΟΡΑ	2025 ΠΡΟΒΛΕΨΗ	Ν 3852/10
ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ	25,254.00	3,030.48	913.00	-2,117.48	26,508.00	3,180.96
ΕΝΦΙΑ	2,434.00	275.04	100.00	-175.04	2,395.00	270.64
ΦΕΦΝΠ	23,876.00	4,655.82	1,211.30	-3,444.52	24,941.00	4,863.50
ΣΥΝΟΛΟ		7,961.34	2,224.30	-5,737.04		8,315.09
ΑΝΩΤΑΤΟ ΠΛΑΦΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ		3,788.00				3,841.00

Η απόδοση στους δήμους των ποσών που αναλογούν υπολείπεται όχι μόνο από το ποσό που προβλέπεται , αλλά και από το πλαφόν που έχει τεθεί.

Για το τρέχον έτος έχουν προβλεφθεί στο Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού επιπλέον **108 εκ. €** τα οποία θα συμπληρώσουν τους ΚΑΠ και από το 2025 και εφεξής αυξάνονται οι ΚΑΠ κατά **53 εκ. €**.

Θέλετε να το κάνω πιο απλό; Ας μείνουμε στο σήμερα.

Ο Φόρος Εισοδήματος και ο ΦΠΑ αναμένεται να έχουν μία υπεραπόδοση που αναλογεί, για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, σε αύξηση περίπου 550 εκατομμυρίων ευρώ των ΚΑΠ. Με λίγα λόγια το ποσό που ανακοίνωσε, ως έκτακτη επιχορήγηση το Υπουργείο Εσωτερικών, είναι υποπολλαπλάσιο αυτών που ο νόμος ορίζει.

Αντίστοιχα η προβλεπόμενη αύξηση των φορολογικών εσόδων από τους δύο αυτούς φόρους στον προϋπολογισμό του 2025, σε σχέση με τα ποσά που έχουν εγγραφεί στον αντίστοιχο του 2024, θα πρέπει να αποδώσουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, σύμφωνα με το νόμο 3852/2010 πάνω από 900 εκατομμύρια ευρώ! Επαναλαμβάνω στο προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2025, έχει εγγραφεί αύξηση, για το σύνολο της ΤΑ 53 εκατομμυρίων. Να υπενθυμίσω ότι το «γενναιόδωρο» αυτό ποσό αντιστοιχεί σε ημερήσια αύξηση περίπου ένα λεπτό του ευρώ για κάθε δημότη μας!

Είναι προφανές ότι η αύξηση αυτή δεν αρκεί για να καλύψει τα οικονομικά ανοίγματα των Προϋπολογισμών των δήμων οι οποίοι καλούνται να εφαρμόσουν, με ίδιους πόρους και μέσα, μονομερείς αποφάσεις της Κυβέρνησης (πχ. ακαθάριστα οικόπεδα, δράσεις ενίσχυσης υποδομών πολιτικής προστασίας, κ.λπ).

Η λειτουργία των υπηρεσιών σε θέματα πολιτικής προστασίας είναι αναγκαία και επίκαιρη με την κλιματική αλλαγή αλλά και πολυδάπανη σε σχέση με την υποχρηματοδότηση των 20 εκ. € περίπου, που λαμβάνουν κάθε χρόνο οι δήμοι από την ΣΑΤΑ, κυρίως για δράσεις πυροπροστασίας.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Από 1^η Ιανουαρίου 2024 εφαρμόζεται ο νέος τρόπος κατανομής των ΚΑΠ.

Είχαν προηγηθεί πολλές διαβουλεύσεις με αιρετά όργανα των δήμων και τον Οκτώβριο του 2022 στο τακτικό συνέδριο της ΚΕΔΕ στον Βόλο είχε γίνει αποδεκτή η πρόταση της ΚΕΔΕ. Σε αυτή λαμβάνονται υπ' όψη τα παρακάτω κριτήρια :

Κριτήριο	Στάθμιση (ποσοστό)
Πρότυπο κόστος λειτουργίας	7,5%
Διοικητική Αποκέντρωση	7,2%
Έκταση	16%
Ορεινότητα	2,5%
Νησιωτικότητα	1,8%
Μόνιμος Πληθυσμός	65%

Η εφαρμογή της πρότασης έφερε αυξήσεις σε περισσότερους από 250 δήμους και μηδενική αύξηση στους υπόλοιπους. Κανένας δήμος δεν πήρε λιγότερα χρήματα από αυτά που ελάμβανε μέχρι τις 31/12/2023, πριμοδοτώντας ιδιαίτερα τους μικρούς και ορεινούς δήμους.

Η νέα κατανομή λειτούργησε θετικά για όλους τους δήμους, αλλά η αύξηση έχει σχεδόν απορροφηθεί αφ' ενός με την παρακράτηση του τέλους ταφής από κάθε μηνιαία τακτική κατανομή και αφ' ετέρου με την αύξηση του μισθολογικού κόστους.

Να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ότι η μελέτη είναι δυναμική και ευέλικτη ώστε να μπορεί να αναπροσαρμοστεί όταν προκύψουν νέα δεδομένα για τους δήμους.

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη σημερινή εποχή συμμετέχουν στην τοπική ανάπτυξη, αυξάνοντας την απασχόληση και τις θέσεις εργασίας, στηρίζοντας ταυτόχρονα την αναβάθμιση της Ελληνικής Οικονομίας.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί και με σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία και εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης δήμων, όπως η δημιουργία Δημοτικής Τράπεζας, έκδοση Δημοτικών Ομολόγων, η χρησιμοποίηση των ΣΔΙΤ και χρηματοοικονομικές καινοτομίες που βασίζονται σε τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης κ.λπ.

Για τη χρηματοδότηση έργων τοπικής εμβέλειας, προτείνεται ένα μέρος του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) να ενισχύσει την ΣΑΤΑ και να αποδίδεται στους δήμους.**

Ιδιαίτερα τώρα για θέματα τουριστικής ανάπτυξης, η οποία συμβάλλει θετικά στην αύξηση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού και στην αύξηση του ΑΕΠ της χώρας, πολλοί τουριστικοί δήμοι συμμετέχουν σημαντικά στην κατεύθυνση αυτή.

Με τον νόμο του ΥΠΕΣ που ψηφίστηκε πρόσφατα στη Βουλή, το **τέλος ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή** αυξήθηκε σημαντικά. Για το 2025 προβλέπεται να είναι 400 εκ. € , από 202 εκ. € που θα κυμανθεί το 2024.

Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει πηγή χρηματοδότησης τοπικών έργων για την πολιτική προστασία και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Προτείνεται η την **απόδοση του τέλους ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση στους Δήμους**, όπως συμβαίνει και στην Ευρώπη.

Είναι σε θετική κατεύθυνση η εφαρμογή του προγράμματος επισκευών και συντηρήσεων των σχολικών εγκαταστάσεων 250 εκατ. ευρώ «Μαριέττα Γιαννάκου». Το 2009 τα κονδύλια αυτά ανέρχονταν σε 49 εκατ. ευρώ, ενώ το 2024 σε 30 εκατ. ευρώ από την ΣΑΤΑ. Προτείνεται το συγκεκριμένο πρόγραμμα να εφαρμοσθεί μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών σε συνεργασία με τους Δήμους της χώρας.

Επίσης το Πρόγραμμα ΑΠΟΛΛΩΝ (Ενεργειακές Κοινότητες ΟΤΑ), είναι στη θετική κατεύθυνση.

Τα ποσά που αποδίδονται από το Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2025, δεν επαρκούν να καλύψουν τις μεγάλες ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί από την περίοδο της πανδημίας, της οικονομικής κρίσης και της ενεργειακής επιβάρυνσης της λειτουργίας των δήμων και των νομικών τους προσώπων.

Συμπερασματικά:

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση διεκδικεί :

- **την εφαρμογή του Συντάγματος και των Νόμων.**
 - Συγκεκριμένα με βάση την παρ. 5 του άρθρου 102 του Συντάγματος, κάθε μεταφερόμενη αρμοδιότητα να συνοδεύεται από τους αντίστοιχους πόρους.
 - Την πλήρη εφαρμογή του Ν. 3852/2010 και την **κατάργηση όλων των μνημονιακών περιορισμών στην ΤΑ που θεσπίστηκαν για λόγους που σήμερα δεν ισχύουν.**
 - Την κατάργηση του άρθρου 31 του Ν 5047/23 που αποδίδει το 90% των προβλεπομένων χρηματοδοτήσεων στους δήμους από τον κρατικό προϋπολογισμό.
 - Την κατάργηση του άρθρου 44 του Ν 5071/23 που θεσπίζει ανώτατο πλαφόν 3,788 εκ. € των αποδόσεων του κρατικού π[ροϋπολογισμού στην ΤΑ, ανεξάρτητα από τον Ν. 3852/2010 και την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων (Φόρος Εισοδήματος, ΦΠΑ, ΕΝΦΙΑ), που χρηματοδοτούν το καλάθι των ΚΑΠ.
 - Το ενεργειακό κόστος παραμένει πολύ υψηλό, παρά την πτώση των τιμών της ενέργειας, η οποία οφείλεται και στην παραγωγή ενέργειας από τις ΑΠΕ, η οποία ειδικά στη χώρα μας, πολλές φορές υπερκαλύπτει την ζήτηση. Ως εκ τούτου πρέπει να προβλεφθεί η κάλυψη από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, του υπερβάλλοντος κόστους στους δήμους, τα νομικά τους πρόσωπα, και τις ΔΕΥΑ, ώστε να μην χρειαστεί να μεταφερθεί αυτό στους δημότες.
 - Οι δήμοι πρέπει να χρηματοδοτηθούν, ώστε να αναβαθμίσουν
 - τις υποδομές τους, μειώνοντας το ενεργειακό κόστος λειτουργίας.

✓ **Τα παρακρατηθέντα έσοδα από την μη εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας**

Πρέπει να ξεκινήσει άμεσα διάλογος μεταξύ ΥΠ.ΟΙΚ (Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους), ΥΠΕΣ και ΚΕΔΕ, με αντικείμενο τη σταδιακή αποπληρωμή των παρακρατηθέντων και μη αποδοθέντων πόρων.

✓ **Την επαναφορά τελών που αφαιρέθηκαν από τους δήμους**

- Αλλαγή του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου που απαλλάσσει σήμερα τους παραχωρησιούχους από την καταβολή ανταποδοτικών τελών.

- Επαναφορά του ανταποδοτικού τέλους των πετρελαιοειδών στους δήμους, του τέλους παρεπιδημούντων στο 2% (από 0,5%), του φόρου ζύθου, των τελών σύνδεσης δικτύων φυσικού αερίου καθώς και την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου για τα τέλη υπεδάφους.

✓ **Την απόδοση τριών (3) επιπλέον έκτακτων δόσεων στους ΚΑΠ του 2024**

Προτείνεται ως έκτακτη και προσωρινή λύση στη δυσχερή οικονομική κατάσταση των δήμων την εκταμίευση μέχρι τέλος του 2024, τριών (3) έκτακτων μηνιαίων τακτικών επιχορηγήσεων ύψους 145 εκ. € εκάστη.

✓ **Την αποτύπωση στον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2025**

των οικονομικών απαιτήσεων της ΚΕΔΕ για να μπορούν οι Προϋπολογισμοί των δήμων της επόμενης χρονιάς να εκτελεστούν χωρίς προβλήματα.

Εκτιμώντας την δημοσιονομική κατάσταση των δήμων, η ΚΕΔΕ έχει προτείνει, ομόφωνα μέσω του Διοικητικού Συμβουλίου της, **Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δήμων** με συγχρηματοδότηση από Εθνικούς πόρους και τον τραπεζικό τομέα (πχ. την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων), το οποίο θα καλύπτει τις ανάγκες των δήμων, σε υποδομές που υπάρχει μεγάλη ανάγκη

σήμερα, αλλά και σε τομείς που υπάρχει υποχρηματοδότηση από το κεντρικό κράτος.

Η ΚΕΔΕ με τις επτά προσυνεδριακές περιφερειακές συναντήσεις διαλόγου και με την ψηφιακή πλατφόρμα διαβούλευσης, στοχεύει στην σύνθεση και κωδικοποίηση των προτάσεων που θα κατατεθούν εν' όψει του τακτικού συνεδρίου στη Ρόδο, όπου έχουμε θέσει ως βασικό στόχο την ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ.

Σας ευχαριστώ

Ιωάννης Μουράτογλου
Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών των ΟΤΑ
Μέλος του ΔΣ της ΚΕΔΕ